

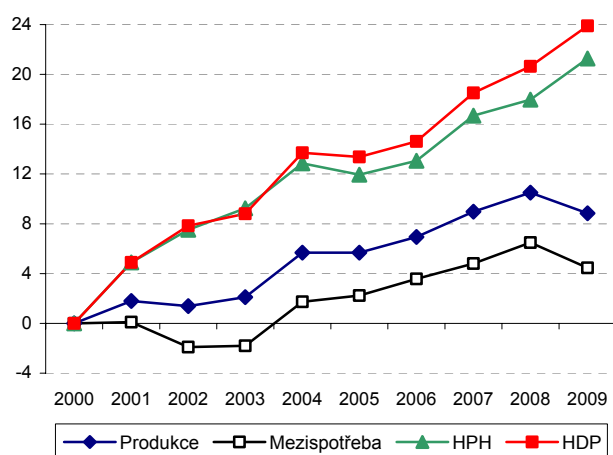
2.4. Cenový vývoj

Deflátor HDP

- Růst implicitního deflátoru HPH**

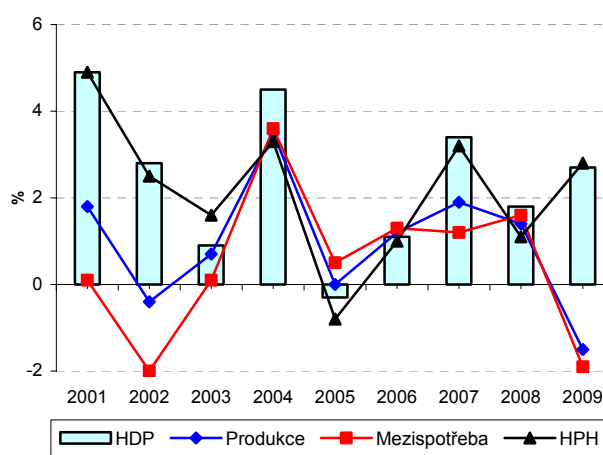
Cenová hladina tuzemské produkce v základních cenách se v roce 2009 meziročně snížila o 1,5 % a podstatně více klesly ceny spotřebovaných meziproduktů v kupních cenách (o 3,9 %), což implicitně vedlo ke zvýšení úhrnné cenové hladiny hrubé přidané hodnoty o 2,8 %. Výrazně rozdílně se přitom vyvíjely ceny v jednotlivých odvětvích. Z váhově rozhodujících odvětví se úroveň cen HPH zemědělství, myslivosti a lesního hospodářství značně snížila (o 41,1 %) a výrazně rostla v odvětví výroby a rozvodu elektřiny, plynu a voda (o 27,7 %). Ve zbývajících odvětvích se většinou cenové hladiny zvýšily v závislosti na změnách cen výstupů a vstupů.

Graf č. 2.4.1 Implicitní deflátor
(změna proti roku 2000 v %)

Pramen: ČSÚ

Graf č. 2.4.2 Implicitní deflátor
(meziroční změna v %)

Pramen: ČSÚ

- Nízký růst cen spotřebitelských výdajů domácností**

Cenová hladina daní z produktů nepatrně rostla (o 0,8 %) a dotací na produkty se značně snížila (o 4,9 %), což vedlo ke zvýšení implicitního deflátoru HDP o 2,7 %. Rozdílně se vyvíjela úhrnná cenová hladina v jednotlivých čtvrtletích, od 3,7 % v 1. čtvrtletí po 1,3 % ve 4. čtvrtletí. Z jednotlivých výdajových složek se více zvýšila úroveň cen výdajů na tvorbu hrubého kapitálu (o 2,2 %), z toho fixního kapitálu o 1,5 % než výdajů na konečnou spotřebu (o 0,8 %), z nichž rostly ceny výdajů vládních institucí o 2,0 % a spotřebitelských výdajů domácností pouze o 0,4 %.

Tab. č. 2.4.1 Implicitní deflátor HDP, domácích konečných výdajů, vývozu a dovozu

v %

	Předchozí rok = 100									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	
HDP	104,9	102,8	100,9	104,5	99,7	101,1	103,4	101,8	102,7	
Konečná spotřeba	104,0	102,0	100,5	104,3	101,5	101,9	103,2	104,6	100,8	
Tvorba hrubého kapitálu	100,9	96,9	100,9	101,4	99,8	102,8	101,1	100,6	102,2	
Vývoz	99,7	94,5	100,1	102,7	97,8	98,7	99,9	94,8	98,8	
Dovoz	97,4	91,6	99,6	101,3	99,5	99,9	98,8	96,3	96,3	
Směnné relace	102,4	103,2	100,5	101,4	98,3	98,8	101,2	98,4	102,5	

Pramen: ČSÚ

- Úhrnná cenová hladina domácích konečných výdajů vzrostla a dovozu i vývozu se snížila**

Úhrnná cenová hladina hrubých domácích konečných výdajů se zvedla o 1,2 % a měla menší vliv na implicitní deflátor HDP než směnné relace. Ceny dováženého zboží a služeb se snížily více (o 3,7 %) než ceny celkového vývozu (o 1,2 %), což vedlo k pozitivním směnným relacím (102,5 %), které přinesly zisk 61,8 mld. Kč ze zahraničnėobchodní činnosti a měly příznivý vliv na HDND.

Ceny výrobců

- **Rozdílný vývoj cen výrobců**

Zatímco v roce 2008 rostly ceny výrobců ve všech cenových okruzích, v roce 2009 růst cen ve stavebnictví a tržních službách zpomalil a ceny průmyslových výrobců a zejména zemědělských výrobců v porovnání s rokem 2008 klesly.

- **Ceny rostly méně než v předchozích letech nebo klesaly**

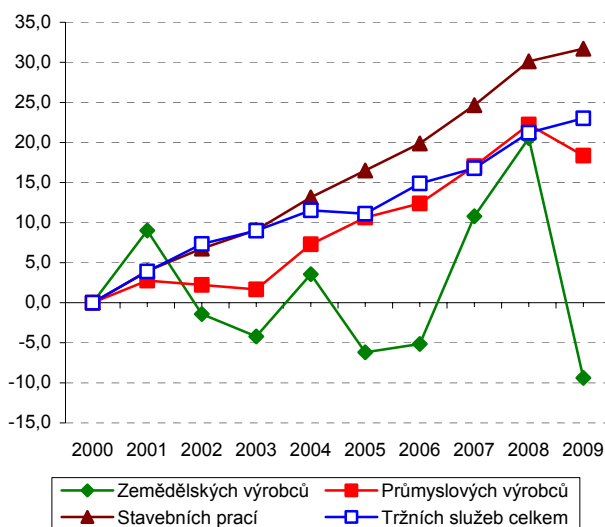
Zajímavé je porovnání meziročního přírůstku cen v roce 2009 proti průměrné změně cen v letech 2001 až 2008. **Ceny zemědělských výrobců** v předchozích osmi letech v průměru rostly o 2,4 %, zejména vlivem kladných cenových skoků v letech 2001, 2004, 2007 a 2008. V roce 2008 byly o více než pětinu vyšší než v roce 2000. Výrazný pokles cen v roce 2009 (o 24,8 %) způsobil, že ceny v tomto roce byly téměř o desetinu nižší než ve výchozím roce 2000.

Také **ceny průmyslových výrobců** se v roce 2009 meziročně snížily, v letech 2002 a 2003 byl pokles cen mírnější. V období 2001 až 2008 byl průměrný roční růst cen průmyslových výrobců 2,5 %.

Cenový růst stavebních prací v porovnání s průměrem let 2001 až 2008 (3,3 %) byl také nižší. **Ceny stavebních prací** vzrostly v roce 2009 více než dvakrát rychleji než ceny materiálů a výrobků spotřebovávaných ve stavebnictví.

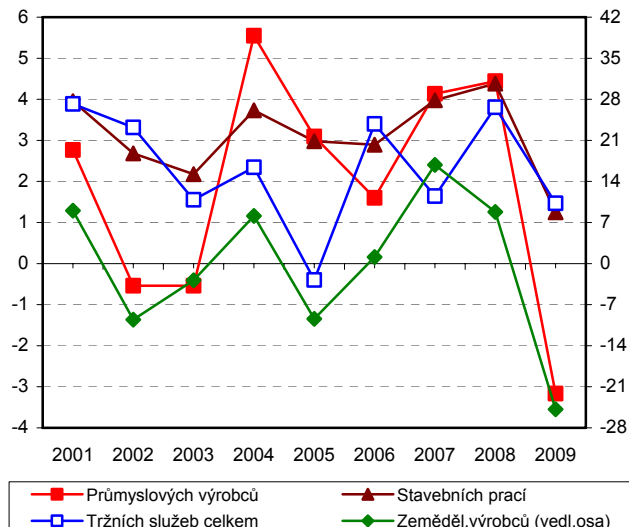
Ceny tržních služeb rostly pomaleji než v předchozích osmi letech, jejich růst byl nejnižší z kladných cenových přírůstků, pouze v roce 2005 ceny meziročně klesly. Nižší růst cen byl ovlivněn zejména poklesem cen nákladní dopravy a telekomunikačních služeb.

Graf č. 2.4.3 Ceny výrobců
(změna proti roku 2000 v %)

Pramen: ČSÚ

Graf č. 2.4.4 Ceny výrobců
(meziroční změna v %)

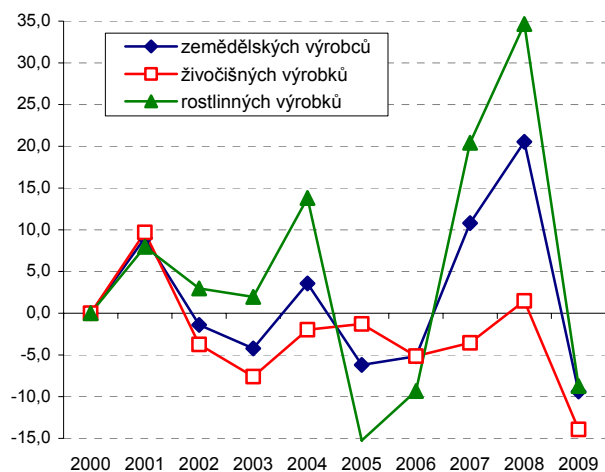
Pramen: ČSÚ

- **Rekordní pokles cen zemědělských výrobců**

Ceny zemědělských výrobců byly v roce 2009 na nejnižší úrovni od roku 2000. To bylo způsobeno zejména meziročním cenovým propadem v roce 2009, který byl nejvyšší za celou dobu sledování a který byl ovlivněn zejména cenami rostlinných výrobků. Pokles cen následoval po dobré úrodě a snížení poptávky po potravinách ve světě. Poklesu cen nezabránila ani rostoucí spotřeba zemědělských plodin k výrobě biopaliv. Ceny rostlinných výrobků se v roce 2009 propadly téměř o třetinu, klesly zejména ceny obilovin o 41,0 %, olejnin o 35,3 % a ovoce o 24,4 %. Snížily se i ceny brambor o 4,6 % a zeleniny o 8,1 %.

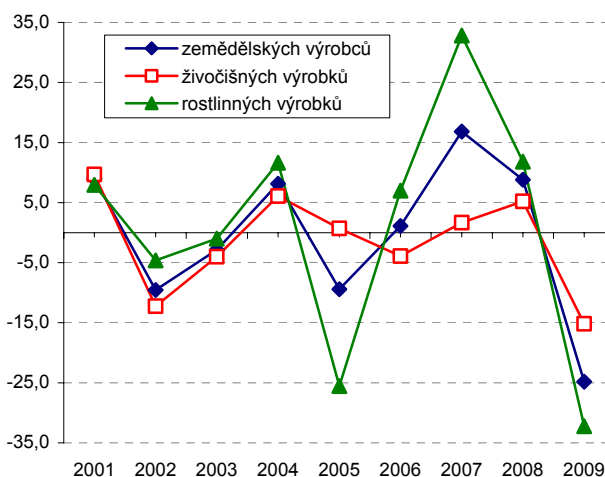
Ceny živočišných výrobků klesly v roce 2009 meziročně o 15,2 % a dostaly se přibližně na úroveň cen v roce 1994. Z toho vyplývá, že v celém osmiletém období byly vždy vyšší. V roce 2009 klesly meziročně ceny mléka o 29,3 %, drůbeže o 9,0 %, vajec o 1,3 % a prasat o 0,4 %. Vzrostly ceny jatečného skotu o pouhých 0,3 %.

Graf č. 2.4.5 Ceny zemědělských výrobců (změna proti roku 2000 v %)

Pramen: ČSÚ

Graf č. 2.4.6 Ceny zemědělských výrobců (meziroční změna v %)

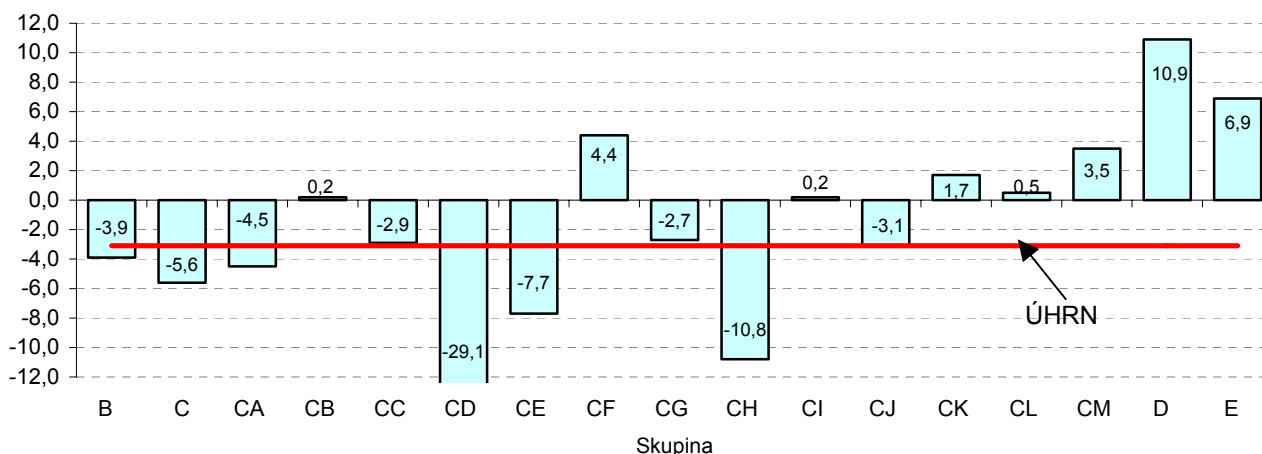
Pramen: ČSÚ

• **Ceny průmyslových výrobců se také rekordně snížily**

Ceny průmyslových výrobců se v roce 2009 snížily o 3,1 %, což byl také nejvyšší pokles cen od začátku sledování v roce 1991. Na pokles cen měly vliv zejména ceny koksů a rafinérských ropných výrobků, ceny obecných kovů, kovodělných výrobků a ceny chemických látek a výrobků. Ceny úhrnem byly nižší ve všech čtvrtletích roku 2009, nejhlubší pokles byl ve 3. čtvrtletí.

Z výše uvedených odvětví nejvíce klesly ceny koksů a rafinérských ropných výrobků (téměř o 30 %), ceny surového železa, oceli a ferostliti (o 23,3 %), obecně drahých a ostatních neželezných kovů (o 16,3 %) a základních chemických látek, hnojiv (o 9,8 %). Za zmínku stojí i propady cen některých potravinářských výrobků, např. ceny mlýnských a škrobářských výrobků se snížily o více než pětinu, průmyslových krmiv o 17,2 % a rostlinných a živočišných olejů a tuků o 15,5 %. Naproti tomu rychle rostly ceny elektřiny, plynu a páry o 10,9 % (ceny silové elektřiny pro domácnosti o 14,2 %), ceny vody, její úpravy a rozvodu o 6,9 % a ceny farmaceutických přípravků o 4,4 %.

Graf č. 2.4.7 Ceny průmyslových výrobců v jednotlivých odvětvích (změna proti roku 2008 v %)

Pramen: ČSÚ

• **Rozdíl mezi snížením cen průmyslových výrobců v EU 27 a ČR**

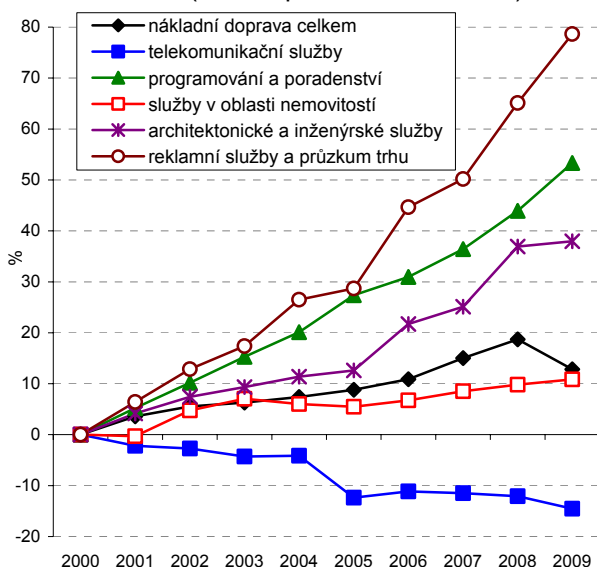
Ceny průmyslových výrobců se za rok 2009 snížily meziročně ve státech EU 15 o 4,7 % a EU 27 o 4,3 % a jejich pokles byl rychlejší než v ČR o 1,6 p. b., resp. o 1,2 p. b. Z jednotlivých států EU ceny průmyslových výrobců rostly pouze v Polsku, Rumunsku, Maďarsku a na Maltě. Výrazně se snižovaly ceny zejména v Holandsku a Lucembursku, kde se pokles blížil 10 %, a dále v Belgii, Dánsku a Francii.

- **Pokračoval prudký růst cen reklamních služeb**

Ceny tržních služeb se v ČR v roce 2009 zvýšily meziročně o 1,5 %, zejména vlivem vyššího růstu cen reklamních služeb a průzkumu trhu o 8,2 %, cen programování a poradenství o 6,5 % a cen administrativy o 5,6 %. Proti růstu cen působily ceny nákladní dopravy (pokles o 5,0 %), telekomunikačních služeb (pokles o 2,7 %) a informačních služeb (o 2,0 %). Meziroční přírůstek cen se v roce 2009 neustále snižoval z 2,1 % v 1. čtvrtletí až na 0,9 % ve 4. čtvrtletí.

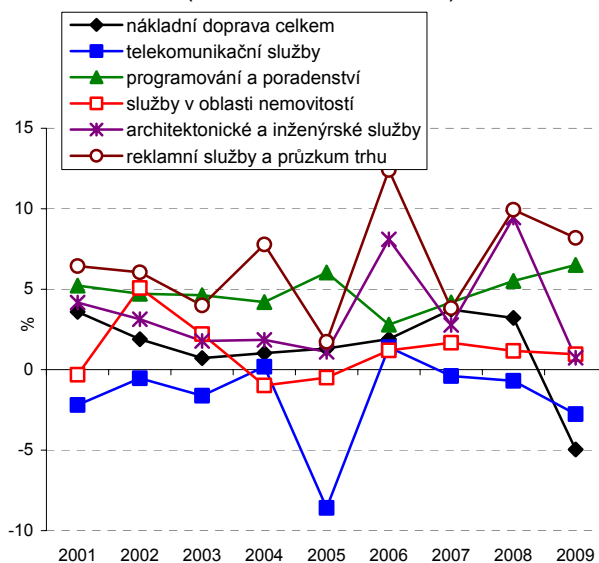
V průběhu posledních devíti let vzrostly nejvíce ceny reklamních služeb a průzkumu trhu následované cenami poštovních a kurýrních služeb a cenami programování a poradenství. Nadprůměrným tempem rostly ještě ceny architektonických a inženýrských služeb, finančních služeb a právních a účetnických služeb. Ceny podnikatelských služeb vzrostly za devět let o více než pětinu. Jedinými oblastmi, kde byly ceny v roce 2009 pod úrovní cen v roce 2000, byly ceny telekomunikačních služeb a ceny služeb souvisejících se stavbami, úpravou krajiny. V grafech jsou uvedena vybraná odvětví s největším podílem na tržních službách.

Graf č. 2.4.8 Ceny tržních služeb
(změna proti roku 2000 v %)

Pramen: ČSÚ

Graf č. 2.4.9 Ceny tržních služeb
(meziroční změna v %)

Pramen: ČSÚ

Spotřebitelské ceny

- **Druhý nejpomalejší růst spotřebitelských cen**

Růst spotřebitelských cen v roce 2009 ve srovnání s předchozím rokem výrazně zpomalil, míra inflace dosáhla pouze 1,0 %. Nižší míra inflace byla naposledy v roce 2003 (0,1 %). Na přírůstku se podílely 1,9 procentními body ceny bydlení a 0,6 p. b. ceny alkoholických nápojů a tabáku. Proti zvyšování cen působily ceny potravin a nealkoholických nápojů (vliv -0,7 p. b.) a ceny dopravy (-0,6 p. b.). Vliv změn cenové hladiny v ostatních oddílech byl nevýznamný. Meziroční růst spotřebitelských cen se v jednotlivých čtvrtletích snižoval na minimum ve 3. čtvrtletí (0,1 %), ve 4. čtvrtletí ceny vzrostly o 0,4 %.

- **Pokles tržních cen**

Na růstu cen v roce 2009 se podílely zejména administrativně ovlivňované ceny, které se zvýšily o 8,1 %. Jejich růst v průběhu roku postupně zpomaloval z 10,7 % v 1. čtvrtletí na 5,1 % ve 4. čtvrtletí, tak, jak odeznívaly deregulace z roku 2008. Protiinflačně naproti tomu působily tržní ceny, které byly s výjimkou 1. čtvrtletí nižší než před rokem, za celý rok v průměru o 0,7 %. Na tomto vývoji se podílel zejména pokles cen surovin a potravin na světových trzích a snižování poptávky.

- **Negativní dopady růstu spotřebitelských cen na kupní sílu domácností**

Mírné zvýšení úhrnné hladiny spotřebitelských cen a znehodnocení kupní síly peněz o 1,0 % za rok 2009 se projevilo jak ve zpomalení růstu disponibilního důchodu domácností v reálném vyjádření, tak i ve výdajích na konečnou spotřebu. Nejvíce se zvýšily výdaje na předměty krátkodobé spotřeby a poklesly výdaje na služby.

- **Více než polovina přírůstku cen proti roku 2000 způsobena cenami bydlení, elektriny, plynu a vody**

Růst spotřebitelských cen v roce 2009 byl výrazně nižší než průměrný růst cen v předchozích osmi letech. V roce 2009 byly spotřebitelské ceny o více než čtvrtinu vyšší než v roce 2000. Téměř tři pětiny přírůstku cenové hladiny způsobil růst cen v oddíle bydlení, voda, energie a paliva. Více než 3 p. b. se na růstu podílely ceny v oddíle alkoholické nápoje a tabák a shodně přibližně 2 p. b. ceny potravin a nealkoholických nápojů a ceny stravování a ubytování. V uvedeném období se snížily ceny v oddílech odívání a obuv (o více než čtvrtinu) a bytové vybavení, zařízení domácností, opravy.

Tab. č. 2.4.2 Indexy spotřebitelských cen (předchozí rok = 100)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2009/2000
ÚHRN	104,7	101,8	100,1	102,8	101,9	102,5	102,8	106,3	101,0	126,7
z toho:										
potraviny a nealkoholické nápoje	105,1	98,1	97,8	103,4	99,7	100,8	104,7	108,1	96,1	114,0
alkoholické nápoje a tabák	103,2	101,9	100,9	102,9	101,4	101,2	110,2	109,9	106,5	144,4
bydlení, voda, energie, paliva	109,9	106,1	102,0	103,5	104,1	106,3	103,4	110,3	107,2	166,3
zdraví	103,1	104,7	104,0	103,1	107,5	104,8	103,6	131,5	96,8	172,0
doprava	100,3	98,1	100,1	102,2	101,4	101,6	100,4	102,4	94,2	100,4
pošty a telekomunikace	105,0	103,3	98,0	112,9	107,6	106,8	100,0	97,3	95,4	127,7
rekreace a kultura	105,1	102,0	99,7	101,0	101,8	101,4	100,0	100,8	99,1	111,3

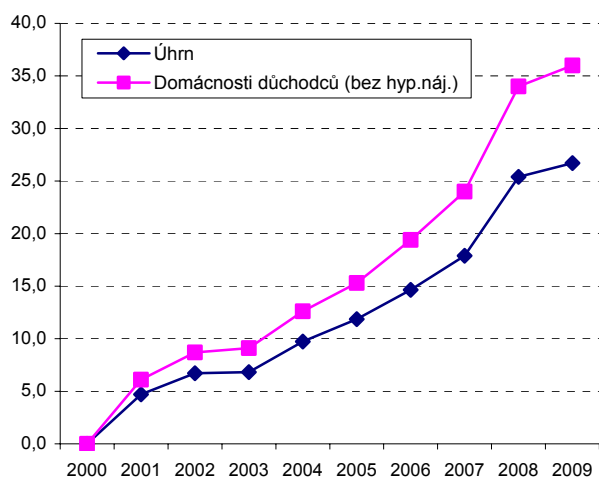
Pramen: ČSÚ

- **Rychlejší růst indexu spotřebitelských cen v domácnostech důchodců**

Stejně jako každým rokem, také v roce 2009 rostly spotřebitelské ceny domácností důchodců rychleji než v domácnostech celkem. Tento tradiční jev je způsoben jinou vnitřní strukturou spotřeby v domácnostech důchodců, která zahrnuje zejména zboží a služby s rychlejším růstem cen. Spotřebitelské ceny úhrnem bez hypotetického nájemného se zvýšily o 0,9 % a index spotřebitelských cen důchodců o 1,5 %.

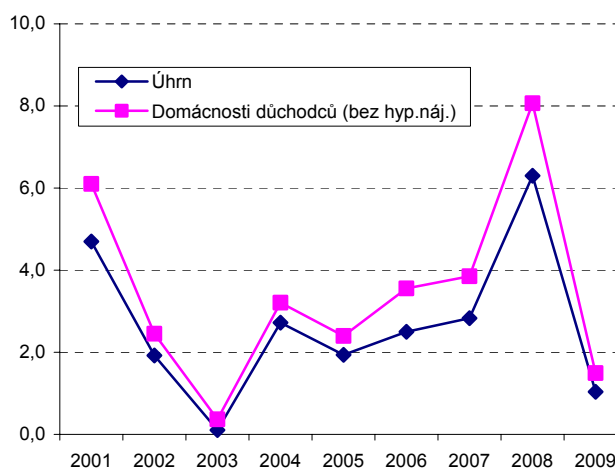
Stejně tomu bylo v každém z posledních devíti let. Za celé období se zvýšily spotřebitelské v domácnostech důchodců o třetinu rychleji než činil průměr za domácnosti celkem. V roce 2009 byly spotřebitelské ceny v domácnostech důchodců o 36,0 % vyšší než v roce 2000, v domácnostech celkem vzrostly o 26,7 %.

Graf č. 2.4.10 Spotřebitelské ceny (změna proti roku 2000 v %)

Pramen: ČSÚ

Graf č. 2.4.11 Spotřebitelské ceny (meziroční změna v %)

Pramen: ČSÚ

- **Inflační diferenciál mezi EU 27 a ČR se zvětšil**

Spotřebitelské ceny v členských státech EU 27 (podle HICP) se za rok 2009 meziročně zvýšily o 1,0 %, z toho nejvíce v 1. čtvrtletí (1,6 %) a nejméně ve 3. čtvrtletí (0,4 %). Inflační diferenciál mezi růstem spotřebitelských cen ve státech EU 27 (rychlejší) a ČR (pomalejší) se v průběhu roku zvyšoval, za rok 2009 byl meziročně vyšší (0,4 p. b.). Úroveň spotřebitelských cen v ČR se (podle předběžných propočtů ČSÚ) za rok 2009 nacházela zhruba na dvou třetinách průměru vyspělých států EU.

- **Od roku 2000 stejný průměrný růst cen v ČR a EU 27**

Cenová hladina v České republice v posledních devíti letech kolísala více než průměrná cenová hladina ve všech 27 státech Evropské unie. V období 2001 až 2009 byl však průměrný roční přírůstek cen v ČR i EU 27 shodný (2,41 %, resp. 2,42 %). V průměru rostly ceny v ČR stejně rychle jako v EU 27. Schopnost tlumit inflační tendence byla v ekonomice ČR podporována rozhodující měrou aprecií české koruny. Sbližování cenových hladin v ČR a Eurozóně bylo z větší části zabezpečováno posilováním koruny vůči euru. I přes meziroční oslabení koruny v roce 2009 byla koruna v porovnání s rokem 2000 silnější o 34,7 %, tedy v průměru každoročně posilovala o 3,4 %.

Ceny zahraničního obchodu

- **Rozdíl mezi růstem směnných relací v roce 2009 a jejich poklesem v roce 2008 dosáhl 5,1 p. b.**

Ceny zahraničního obchodu v korunovém vyjádření v roce 2009 na straně vyváženého zboží vzrostly o 0,2 %, zatímco u dováženého zboží klesly o 3,5 %. Směnné relace dosáhly v úhrnu hodnoty 103,8 %. Ve srovnání s meziročním vývojem za rok 2008, kdy vývozní ceny výrazně klesaly a dovozní ceny se snížily mírněji, došlo k podstatně větší změně ve vývozních cenách (+4,8 p. b.) než v dovozních cenách (-0,2 p. b.) s příznivým dopadem na rozdíl ve směnných relacích (+5,1 p. b.). Rozdíl z pohybu cenových hladin mezi ziskem z realizace zahraničního obchodu zbožím v roce 2009 a ztrátou v roce 2008 měl pozitivní vliv na vývoj hrubého domácího důchodu, který se snížil méně než HDP.

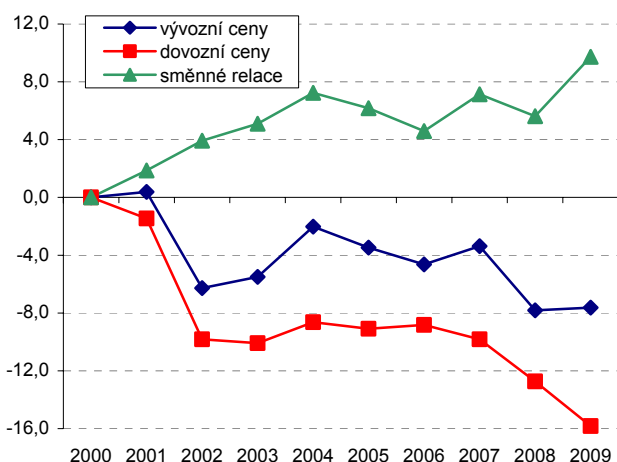
- **Kladný vliv směnných kurzů na směnné relace**

Ve změnách cen zahraničního obchodu je zahrnut vliv směnných kurzů koruny vůči sledovaným obchodovaným měnám. Při oslabování koruny vůči euru i dolaru v roce 2009 (o 5,7 %, resp. o 10,6 %) působily kurzové vlivy na zvyšování cen dovozu i vývozu. Index cen „očistěný“ o kurzové vlivy se v roce 2009 snížil u vývozu o 3,6 % a u dovozu o 7,7 %, čímž směnné relace z „očistěných“ cenových indexů (104,4 %) byly více příznivé než z cenových poměrů v korunovém vyjádření, tento trend se začal měnit ve 4. čtvrtletí. Kurzové vlivy zvýšily podle experimentálních propočtů směnné relace v roce 2009 o 0,6 p. b. V roce 2008 působily tyto vlivy obráceně, kurzové vlivy směnné relace snižovaly.

- **Dovozní i vývozní ceny dlouhodobě klesaly**

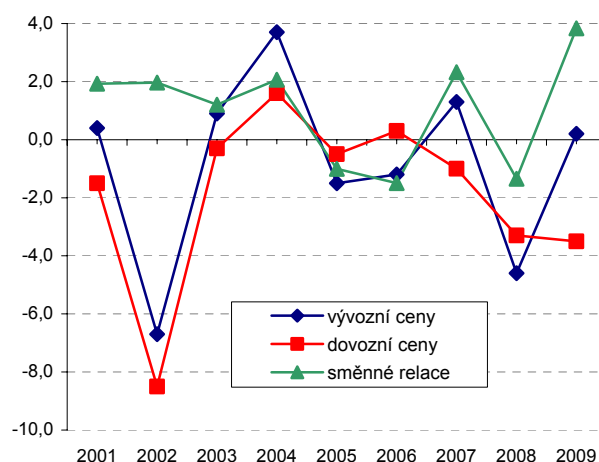
Směnné relace v roce 2009 byly nejvyšší za posledních 9 let. Ve větší části období byly směnné relace pozitivní, negativní byly pouze v letech 2005, 2006 a 2008. Dovozní ceny se v letech 2001 až 2009 zvýšily pouze dvakrát a tlumily růst cen v ekonomice. Největší byl jejich pokles v roce 2002, kdy například ceny nerostných paliv klesly téměř o pětinu. Pokles cen v tomto roce byl podpořen také silnou aprecií koruny k EUR a USD. Druhý největší pokles cen dovozu byl v roce 2009 také v důsledku poklesu cen minerálních paliv více než o čtvrtinu. V roce 2009 byly v porovnání s rokem 2000 nižší vývozní ceny o 7,6 %, ceny dovozní o 15,8 %. Bylo to zejména v důsledku výrazného poklesu cen vývozu a dovozu v roce 2002. Poměrně výrazný byl i vliv meziročního poklesu vývozních cen v roce 2008 a dovozních cen v letech 2008 a 2009.

Graf č. 2.4.12 Vývozní a dovozní ceny, směnné relace (změna proti roku 2000 v %)

Pramen: ČSÚ

Graf č. 2.4.13 Vývozní a dovozní ceny, směnné relace (meziroční změna v %)

Pramen: ČSÚ